

Numărul 4

Oradea-mare 25 ian. (7 febr.) 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Catastrofa Daciei.

— Roman istoric. —

(Urmare.)

IX

Lupta nocturnă.

Temerea guvernatorului Daciei, că Goții se pregătesc a năvăli cu asalt general asupra Sarmiseghetusei, pe zi ce meregea tot creșcea.

Eruperea uraganelor distrugătoare de regulă e precedată de liniște apăsătoare.

În tabera Goților domniă liniște sinistră.

Dar de pe zidurile capitalei guvernatorul se putea convinge, că Goții și-au sfârșit pregătirile de atac. Turnurile cu berbeci de aramă erau împărțite în preajma punctelor mai puțin întărite ale zidurilor, și lângă ele gireți întregi de coșuri împletite din nule și saei umpluți cu pământ așteptau să fie aruncați în șanțurile cu apă ce prelingeau zidurile cetății. Grămezi mari de scări de urcat zidurile, catapulte și balliste, bolovanii și grindii, întregia numărul reevsitelor de resboi.

De vreme ce asaltul Goților tot întârziă, de și pregătirile mari le tradau intențiunea de a ataca capitala, guvernatorul Daciei începuse a prinde nădejde, că planul fantastic al lui Bituvantis de a esoperă armistițiul de la Athaulf, prin mituire, a reușit.

În alt chip nu-și putea esplică nemișcarea inamicului.

În fața pericolului amenințător, când ori încătrău își întoarce privirea îngrijată cautând ajutor, nu dă decât peste valuri revoltate în potruva sa, omul e inclinat a crede în realizarea celei mai neverosimile speranțe, pe care între împregiurări normale mintea sănătoasă nu pune nici un pond.

Guvernatorul în tot momentul așteptă să vadă ridicându-se trupele Goților și depărtându-se.

O împregiurare inse îl neliștiă peste măsură.

Decând Bituvantis a părăsit Sarmiseghetusa trecură trei zile. Dacă s'a putut el rentoarce, de ce n'a trimis vre-unul dintre oamenii sei să-l înșeciinteze și pe el despre cele întâmplare?

Pe urmă se rupse și ultimul fir debil de care își atărnase speranța.

Stând pe mureții cetății cu doi generali ai sei, din tabera inamică auți resunând un cântec lugubru, și întorcându-și privirea în direcțiunea de unde se rădicau acoardele triste, observă un tumult de Goți în giurul unui foc colosal. Depărtarea unde se petrecea aceasta scenă eră prea mare ca să poată cunoașce singuraticele persoane cari compuneau acest tumult, dar cântecul trist ce tot creșcea în putere și flacărele uriașe ce

se rădicau purtate de vânt în mijlocul tumultului, nu lăsară mult timp pe guvernator în neșeciință despre cauza acestei adunări sgomotoase.

Pe fruntea guvernatorului se puse un nor de grijă.

— În sfârșit am aflat cauza de ce nu ne-a

Edvard VII regele Angliei.

atacat inimicul, — se adresă generalilor. — Cântesul acesta trist și flacărele aceste săltaătoare ne spun, că inimicul a pierdut vre-un om însemnat, căruia acum îi dau onorurile ultime. La noapte ne putem aștepta la atacuri vehemente.

— Bituvantis nu s'a rentors încă — obiectă unul dintre generali, — putem avea încă nădejde.

— Pe Bituvantis nici să nu-l mai așteptăm. De-a bună seamă i s'a întâmplat ceva nenorocire, căci la din contra n'ar fi uitat a ne face cunoscut rezultatul încercării sale, ori care ar fi fost acela. Mai avem înse puțin timp până va întunece, acesta să-l folosim înțelepțește. Inspiciați încă odată întăriturile, pregătiți ostașii pentru luptă. Spuneți-le că ochii imperiului is ațintiți spre ei, și eă împăratul șcie și remuneră și pedepsi.

— Nu ne vom putea susține multă vreme — zise generalul. — Ostașii is obosiți de atâtea lupte, numărul luptătorilor a scăzut în ultimele săptămâni îngrozitor.

— Datoria noastră de ostași e, să ascultăm porunca împăratului și să apărăm capitala până la ultima picătură de sânge. Imperiul din întreaga Dacie numai acest punct îl mai are în mâinile sale. A noastră va fi rușinea dacă ne vor scoate și de aici. Altmintrelea nu mult timp va trebui să ne susținem. În tot momentul ne poate sosi ajutor.

— Dee zeii să sosească acest ajutor cât de îngrabă! — oftă generalul.

Într'aceste coborîre de pe zid și guvernatorul zise :

— Mergeți acum și ve impliniți datoria! Eu voi căuta pe pontifice și-l voi rugă să aducă zeilor jertfe bogate pentru biruință.

În tabera Goților, după moartea lui Athaulf, comanda supremă se încredințase lui Friharza. Faîma despre moartea lui Athaulf stărni întristare adâncă în ostașii seî, cari îl iubiau cu toată strictetea sa crudelă. După ce li s'a împărțășit, că principele lor a murit de mâna unui Roman, care s'a apropiat de dânsul, afirmând că e trimis din Sarmiseghetusa ca sol, din inimile ostașilor duri a dispărut întristarea, ca să de loc unui simțemânt mult mai patimaș : al dorului de resbunare.

Porunca hotărîtă a noului comandant oprî is-bucnirea mâniei de care clocotiau toți Goții.

Cuvintele fanaticului Samanarich încă avură efectul de a înduplecă ostașii să-și inee justa lor amărăciune, până după ce vor arde cadavrul lui Athaulf.

— Spuneți ostașilor să-și suprime pe doue trei zile mânia! — cuvântă ewartul ofițerilor adunați în giurul seû. — Să și-o suprime numai, dar să nu o lase să se stingă! Athaulf trebuie să meargă în Walhalla cu suită vrednică de rangul seû! Câți prizoneri romanî avem toți vor fi uciși, ca să slugească în ceealaltă lume lui Athaulf și să sufere pentru crima ce a comis-o un hoț din neamul lor!

De mult nu s'a prezentat Got nobil înaintea lui Wuotan cu suită atât de numeroasă ca Athaulf. Samanarich se află odată în sfârșit în elementul seû și i se dete ocasiune să-și implinească oficiul de a da onorurile ultime unui defunct nobil așa precum poftiau pornirile sale sângeroase.

Frisarza achitându-și datoria față de principele mort, își adună în giurul seû toți ofițerii și le dădu instrucțiunile necesare. Sub sentul nopții trupele

să-și ocupe în tăcere locurile lor și să aștepte cu răbdare signalul de asalt. Când va auđi apoi trimbițele resunând, să năvălească deodată toți la ziduri.

Noaptea își intinse într'aceste peste pământ negrele aripî, acoperind lumea în tăcere și întunec.

În capitală legionarii așteptau momentul decisiv cu mâinile pe mânunchiurile săbiilor. În tăcerea mortală numai din când în când se auđiau cuvinte șoptitoare : îmbărbătări nesigure, cărora nici cei ce le pronunțau nu se încumetau a se încrede, îndrumări inutile, despre cari cei ce le dădeau, erau siguri că în confusiunea luptei apropiate nu vor fi implinite.

Trecură câteva ore de când inoptase ; ruda carului de stele își parcurse deja a patra parte din calea sa rotitoare, cu care ocoleșce de la zimislirea veacurilor steaua polară, fără a se obosi.

În tabera Goților tăcerea eră mai perfectă ca de cu seară. Nici o mișcare, nici un șgomot bănuitor ; liniște și tăcere mută.

Guvernatorul își șterse fruntea asudată și mai privind odată la tabera inimică ce zăcea nemișcată, învilită în tăcere și întuneric, porni să se coboare de pe zidul cetății.

— M'am înșelat în combinațiile mele — zise ușorat generarilor cari îl inșoțiau. — Inimicul nu ne va atacă în noaptea aceasta. A trecut miezul nopții. Câteva ore încă și va resări luceafărul de dimineată. Pe noaptea aceasta putem fi liniștiți. Puneți sentinele și dați ordin ostașilor să se deo dihnei. Pe mâne poate vom avea trebuință de brațele lor.

În momentul acesta pe o colină, de pe care ochiul putea cuprinde un cerc mare din împregturime, se aprinse un foc. O stea în întunerecul nepătruns.

Guvernatorul își ațintise privirea îngrijată pe acest punct lucitor.

Deodată se auđi limpede, în noaptea tăcută, un glas vibrător de trimbiță. Așa resună resbunătorul țipet de mânie șuprimată, în momentul când aceea își rupe lanțurile cu cari fusese încătușată.

Nimic nu seamănă mai deseversit cu priveliștes ce succedă acestui glas de trimbiță, ca conturbarea unui roi de paseri ce doarme în siguranță, încredută pe crengile copacilor codrului virgin, când se in-frică de țipetul ce-l scoase una dintre ele, care ajunse în gura vulpei.

Toată valea Sarmiseghetusei clocotia de șgomotul asurđitor ce-l produse Goții. Glasuri neîntrerupte de trimbițe, urlete cumplite, îmbărbătări, injurături, scârțări de roate cum trăgeau turnurile cu berbeci, să le treacă peste coșurile și sacii plini cu pământ aruncați în apa moloasă a șanțurilor, se amestecau în toî sêlbatic și îngrozitor.

Și ca spectacolul să devină și mai îngrozitor. deodată se aprinseră în mai multe locuri niște focuri, Le trebuia lumină Goților să-și poată apropiă de ziduri mașinele de resboiu.

Trompetele începură a responde și din cetate, și pe ziduri apărură coifurile legionarilor, dând inimicului să priceapă prin apariția lor momentană, că nu au reușit aș surprinde.

Pe colina de unde sunase primul signal de asalt stătea călare Friharza și lângă el bêtrânul Samanarich, tremurând de agitație își adância ochii inecați în sânge cătră Sarmiseghetusa.

Când observă pe ziduri dunga selipicioasă s

coifurilor, de pe cari zarea focurilor se reflectă tremurând, nu-și mai putu stăpâni mânia.

— Afurisiții! — răeni amenințând furios cu sabia sa cetatea. — N'au durmit!... Aū prins veste de intențiunea noastră!... Ne-aū așteptat cu armele în mâni.

Friharza zimbiá numai, delectându-se în furia bérânului.

— Cu atât mai reū de ei! — zise lui Samanarich. — Dacă aū poftit luptă, albă parte de aceea. Din mâinile noastre nime nu va scăpá viū; despre aceasta te pot asigura, bárbate sfinte! Sūnt închiși ca șoarecii în cursă.

Dar Samanarich înu auđiá nimic din aceste cuvinte mângáitoare.

Primul atac al Goșilor fu respins cu bárbáție.

De pe zidurile Sarmiseghetusei se porni o ploaie de bolovani, apă ferbinte și reșină aprinsă!

Scările se prăbușiră cu stăpâniilor lor cu tot în șanțul afund. Câteva turnuri prinseră foc.

— Suflá asalt, nemer-niciele! — urlá Samanarich ca seos din fire cãtră ostașul ce státea lângă Friharza cu trimbița în mână. — Suflá până-ți vor plesni pãlmãniile! Nu veđi cã ostași se retrag?

În furia sa oarbă puse mâna pe ruda steagului roșu ce fãlfãia lângă Friharza și se párea cã vrea sã nãvãleasã cu acest semn al biruinții sã încurágeze ostași zãpãciți de primirea neașteptatã.

Friharza apucã trimbița din mâna ostașului și suflá asalt din toatã puterea.

Trimbițele repetarã signalul desperat. Ostașii se oprirã câteva momente, apoi nãvãlirã orbiți de furie și rușine cãtră ziduri.

Strigãtele se inoirã. Furia deslãnțuitã își atinse culmea.

Și în toilul lãrmuitor începurã a se amestecã bubuituri surde, ca tunetele ce vin din depãrtãri mari.

Fruntea lui Samanarich se înseninã și în trãsăturile feții sale se vedea mulțumire. Aceste detunãturi înãdușite, cari din clipã în clipã se succedã în restimpuri tot mai scurte până ce în sfârșit se contopirã într'un șir neîntreput de troznituri grozave, îi umpleãu inima sãlbaticã de nespusã voluptate, vestindu-i cã berbecii de sfãrmat ziduri sūnt în deplinã activitate.

Ballistele și catapultele erãu neobosite întru

aruncarea bolovanilor, grindilor și sãgeților provẽdute la un capët cu sucituri de funii unse cu reșină, cari aprinse sburãu peste ziduri, trãgẽnd dupã ele prin aer cođi lungi de flacãri. Se párea cã cade o ploaie de comeți mici peste cetate.

Câteva case prinserã foc. Confusiunea și toilul erãu îngrozitoare și la lumina fantomicã a flacãrilor sbicuite de vânt printre fum, șperlã și nori de prav; pe scãrile rãdimate de zid se imbulziau, între strigãte infuriate Goși barbari, luptãndu-se între sine pentru fusteii scãrilor pe cari se înãlțiau sã primeascã moarte glorioasã.

Nime nu-și bâtea capul cu cei ce se rostogoliau de pe vèrful scãrilor, roșind cu sãngele lor apamoloasã a șanțurilor. Locul lor imediat erã ocupat

de alții. Legionarii nu invingeau a mai împãrți moartea. În ferbințala luptei desperate, unii își aruncau sãbiile și se apucau de luptã pept la pept, deciși a se prãbuși mai bine cu vrãjmașii lor cu tot în șanțuri, decãt a cedã ca locurile lor sã fie cuprinse de ei.

Cãtã vreme în gïurul Sarmiseghetusei furia resboaelor serbã orgii sãngeroase, la depãrtare de câteva sute de pași de la zidurile cutremurate de trozniturile berbecilor, un june Roman cu capul desvãlit, imbrãcat numai în tunicã, cu osabie latã în dreapta sa, fugiã confus și fãrã țintã, apropiindu-se și iarãș depãrtãndu-se de cetate.

Erã Aelius acest june, care tocmai în aceea searã blãstematã ajunsese la Sarmiseghetusa.

Când pornise de la mormẽntul Alvameldei, uitase cã nu cunoașce calea cea secretã pe care sperase sã între în Sar-

miseghetusa.

Greșeala lui erã ireparabilã, de oare ce cu mintea sãnãtoasã nu putea sperã cã va putea strãbate prin trupele Goșilor la poartã sã cearã intrare. A riscã acest pas temerar, ar fi fost egal cu sinuciderea.

Fãrã a risipi mult timp cu frãmẽtãri nefolosite de minte, se decise a rentoarce imediat la munți și a rugã pe Longinus sã-i vinã întru ajutor.

Abiã se depãrtase inșe cãțiva pași, când în noaptea tãcutã auđi resunãnd un glas ascuțit de trimbița.

Erã signalul de asalt dat la porunca lui Friharza.

(Va urmã.)

Tit Chitul.

M e l a n c o l i e.

La fereastră.

Prin fereastră mi place mie
Să văd lumea din afară
Cum aleargă după glori
Și se 'ncarcă de ocară.

Roata sorții cum se 'nvârte
Și norocul, — hoțomanul,
Cum își bate joc de unii,
Cari venează numai — banul.

Nu-mi sfarm capul cu vârtejul
Veseliilor la comandă,
Nici nu me impoartă vorba
Celora din contrabandă.

Ei, în lumea mea senină,
Vrea să fiu de toți uitată,
Nici să nu mă știe nime
C'am trăit și eu vre-odată.

Și retrasă, prin fereastră
Să văd lumea din afară
Cum aleargă după glori
Și se 'ncarcă de ocară.

Maria Cioban.

Despărțire.

Tremurând mi-ai întins mâna
Și pribeagă ai plecat —
Ah, de-ai ști ce junghi de moarte
Sufletul mi-a sfâșiat...

N'am putut să zic o vorbă,
Am ramas înmărmurit,
Inse lacrimile mele
Multe, multe ai vorbit!...

Par că totul e poveste.
Nu te cert cu vre-un cuvânt.
Am uitat. — Tu ești mireasă,
Ei pe alta azi o cânt.

Emil Isac.

Cântee.

Spune-mi, draga mea fecioară,
Basmul vechiu cu Vodă-Craț
Și-așterne-mi, mândro, ochilor
Chipul tei bălai-bălai...

Și șoptește cununia
Mândrei fete din povești,
Unde-a fost atâta lume —
Toate fețele crăiești...

De estaz și fericire
Mi te-oi sărută pe frunte
Și cuprinși de-un ris șagalnic
Ne-om duce pe căi de munte.

Și ț-oi face o cunună
Din flori de mărgăritar
Și-ți visă — visă fecioară
Că te aști la altar...

Emanuil Stoica.

Henryk Sinkiewicz.

Treifeemei.

(Urmare.)

Pentru rugarea aceasta îi închid gurița cu o sărutare și rămânem în poziția aceasta atâta timp cât ne permite procesul de respirație. Ochiul Casiei devin ca de sticlă... îi acopere cu mâna și zice:

„Așa te-am rugat să nu...”

Scusa și privirea ei de sub mână me aprind într'o așa măsură, că o mai sărut odată. Dacă iubești pe cineva, mai bucuros îl săruți... Și eu iubesc pe Casia nemărginit, întreaga viață, până la moarte, și dincolo de mormânt! Numai ea, alta ba! Am isprăvit!

Casia fără răsufare observă, că ea își va pierde stima înaintea mea. Ființă iubită! Ce prostii vorbești! Eu o mulcomesc după puterile mele, și începem a vorbi serios.

Ne înțelegem, că eu să me port astfel, ca dl și dna Sustoswki, când se prefac că au auzit de depeșă ulterior, să nu me dau de gol, arătând că știu toate celea; apoi imi iaș remas bun de la Casia, după ce i-am promis, că pe seară am să merg la ei.

Trebue să me grăbesc în biroul „Reuniunii artelor frumoase”, prin a cărei intervenire mai ușor me pot pune în înțelegere cu secretariatul esoposiei.

III

Daș o depeșă cu declarația că sunt invoit cu prețul dat de baronul Hirsch, dară că mai întâiu voesc să espun tabloul în Varșovia etc.

Pentru depeșă și totodată și pentru alte trebuințe împrumut bani de la președinte. Imi dă imediat. Toate merg strună.

„Smeul” și ziarul „Pol” aduc bioografia mea, din care nici un cuvânt nu e adevărat, dară Ostynski e de părerea: „Ce me impoartă?” Primesc și 2 comande de la 2 foi ilustrate, cari imi cer portretul și o reproducere de pe tabloul meu. Bine!

Hei, hei; acuma ține-te. Bani cu carul.

IV

După acestea primesc la opt zile arvuna de la baronul Hirsch.

Suma întreagă voiți primi-o când cumpărătorul se va vedea în posesiunea tabloului; într'aceia imi numără cassa 5000 franci tot în Louisdors. Atâta sumedenie de parale nu am vădut în viața mea. Me rentorc acasă, încărcat ca un măgar.

Toți erau adunați în atelier. Arunc Louisdor-ii jos pe padiment și de oare ce până aci nici când nu m'am tăvălit în aur, me tăvăl acuma. După mine se tăvăle Swiatecki... Întră stăpânul și cugetă că am nebunit... Ne petrecem ca niște canibali.

V

Ostynski într'o zi imi spune că se simte fericit că l-a respins Casia, căci are acuma astfel de șanse, ca mie nici prin gând nu-mi trece.

Când ceru pe Casia, părinții erau pe partea iui. Ostynski deosebi il admiră. Casia, din contra, din momentul prim nu-l putea suferi. Avea o antipatie involuntară.

El erá un om curios, saú mai bine zis, un literat curios.

Căci de sigur nu există numai la noi, ci în ori și care centru mai mare de literatură și artă, oameni, a căror vadă nu ni-o putem esplică.

desprețuire a omului superior, căruia o viață esterioră corectă, o agerime oareș-care și umorul natural, le asigură o preponderanță continuă.

Trebue să-l veđi la ședințe, la adunări de artiști și literați, la dineuri serbătoreșci, eum trac-

Rugăciunea de seară.

La acestia aparține și prietinel meu de la „Smeul“. Secretul importanței și basa ființei sale se pare a fi năravul seú, că ureșce talentele, cu deosebire talente literare, le desprețueșce și așa zicând trăeșce din desprețuirea lor. El față de ei simte acea

tează el pe oamenii, cari ceea ce priveșce puterea lor creatoare, sânt de zeci de ori superiori, cu ce ironie îi tractează, cum îi dă înderăt și cum îi aduce în perplesitate prin logica lui necoaptă.

De câte ori se gândeșce Swiatecki la aceasta,

caută un lemn, să-i spargă capul lui Ostynski; și într'adevăr oamenii dotați cu talent de la natură sunt aproape totdeauna neîndemânatici, cam prostuți, fără agerime. Dar îndată ce se află talentul adevărat în singurătate, deodată îi cresc aripi la umeri, pe când un Ostynski atunci se culcă, căci nu are ce să vorbească cu sine.

Lumea posterioară nu va cunoaște oameni de acestăia. Ostynski e prea isteț, ca să nu știe aceasta; dară în sine își bate joc de toți. El se mulțamește cu atâta, că în prezent valorează mai mult decât aceia, cari sunt mai vrednici.

Noi pictorii nu-i stăm în cale. Dară câte-odată face reclame și pentru talentele literare; inse numai atunci, când o cer interesele „Smeului“ și concurența față cu ziarul „Pol“. În genere inse îți poți petrece cu el foarte bine. Eu pot zice, că câteodată mi-e drag de el, dar...

Dracu să-l ia pe Ostynski, — destui despre el.

VI

Ei vor aduce lucrul până acolo, să-mi caut de drum.

Ce mai comedie! De când sunt renumit și am bani, dl Sustoswki me tratează în contra așteptării mele, aproape cu dispreț. El, nevastă-sa, toate neamurile bărbătești și feminine ale Casiei, sunt foarte reci față de mine.

În seara primă dl Sustoswki imi declară, că dacă cumva cred că poziția mea actuală ar influența asupra purtării lor, sau dacă — precum se pare, presupun că le fac o grație, atunci, cu toate că ei sunt în stare a jertfi mult pentru unicul lor copil, totuș acest copil nu poate pretinde ca ei să-și jertfească demnitatea lor de oameni. Mama adause, că copilul ei bine știe unde are să caute adăpost. Buna mea Casia me apără câteodată prea bătător la ochi, dară ei pândesc numai așa cuvintele mele.

De abia imi deschid gura, dl Sustoswki își mușcă buzele, aruncă nevastei sale o privire, dă din cap, ca și când ar voi să zică: „Eu imediat am știut că lucrul se va sfârși astfel!“

Așa se poartă cu mine de dimineața până seara.

Sunt convins că totul e numai o prefacere, ca să mă prindă mai bine în cursă, și în realitate vânează cele 15.000 de franci ale mele.

E timpul să sfârșesc odată.

Ei au dus lucrul așa de departe, încât aproape cred că am comis un lucru ordinar, dacă am câștigat pentru tabloul meu medalia de aur și 15.000 de franci.

VII

Se apropie ziua logodnei.

Am cumpărat un inel admirabil în stilul lui Ludovic al XV; dară n'a plăcut nici lui Sustoswki, nici Casiei, căci în întreaga casa n'are nime nici o idee de artă adevărată.

Cu Casia va trebui să-mi dau multă silință, ca să o învăț gustul fin și simțirea artistică: dacă me iubește și spereze cele mai bune.

La logodnă, afară de Swiatecki, n'am invitat pe nime. I-am exprimat dorința, ca mai înainte să facă lui Sustowski o vizită; dară el respunse, că ce

e drept dânsul e corporal — și spiritualmente bancrotat, dară nu a decăzut într'atâta, ca să facă visite. Nu știu ce să me fac cu el.

Am pregătit pe Sustowski deja de mult, că prietinel meu e un om original, dară un pictor genial și omul cel mai de omenie din toată lumea.

Când auzi dl Sustowski că prietinel meu pictează „cadavre“, „capete de om mort“, își încruntă sprâncenele și declară, că el până acuma a avut a face numai cu oameni de omenie, cariera lui de funcționar a fost nepetată, și că sperează că dl Swiatecki se va purta cinstit într'o casă de omenie, curată și simplă.

Trebuie să mărturisesc, că în privința aceasta eram cam neliniștit, și me lupt cu Swiatecki de azi dimineață, căci el și-a propus a merge acolo în cisme. Eu îi vorbesc, îl rog, îl conjur.

În sfârșit declară că el nu vede nici o cauză, de ce să nu rămână el nebun. Cismele lui credi că sunt ale unui explorator din Africa, de oare ce nu le-a dat cu vics de când le-a adus de la cismarul. Și nu le-a plătit încă.

Ce e mai reu, capul lui seamănă grozav cu un munte acoperit cu pădure, pe care l-a distrus un uragan. Dar aceasta trecă-ducă-se, căci nu există în lumea aceasta piepten, care să-i netedească coama; îl înduplec, ca în loc de blusă să îmbrace un roc, el se supune, dar face o mutră ca și cadavrele tablourilor sale și devine pesimist.

Pe stradă toți privesc la bêtul seș noduros, și la pălăria sa grozav de mare; eu cu aceste sunt deprins.

Sunăm și intrăm.

Deja de pe prag aud vocea vărului Jaczkoviez, care vorbește de populația prea mare. El totdeauna vorbește despre tema aceasta, căci în ea zace toată înțelepciunea lui. Casia în haina ei albă de muselin e ca un noraș, încântătoare... Sustowski în frac, neamurile în frac, mătușele celea bătrâne în haine de mătase.

Venirea lui Swiatecki produce senzație. Toți ne privesc cu oareș-care neliniște... El privește giur împregiur și declară dlui Sustowski, că de sigur nu ar deranjă societatea, dacă Wladek nu ș-ar serbă nunta sau altceva asemenea.

Acest „altceva asemenea“ e fatal. Dl Sustowski protejează cu dignitate și întreabă, că ce înțelege dl Swiatecki sub „altceva asemenea“... Acesta răspunde că aceea îi este tot una, dar că se va lăsa a fi tras pe roată „pentru Waldek“, cu deosebire dac' ar ști că face dlui Sustowski o plăcere... Viitorul meu socru aruncă nevastei sale, mie și Casiei, o privire în care se luptă mirarea cu necasul.

Din norocire reușesc a salvă situațiunea aceasta rugându-me, cu o presentă mare de spirit, de viitorul meu socru, să-mi presinteze ceialalți membrii ai familiei, pe cari încă nu îi cunoșeam...

Presentarea începe, apoi ne ocupăm locurile.

Casia șede lângă mine și noi ne dăm mâinile. Odaia e plină de oaspeți, dară toți sunt serioși și nu vorbesc. Grozavă atmosferă.

Vărul Jaczkoviez iar aduce vorba de populația prea mare. Swiatecki privește sub masă... Prin tăcerea aceasta resună tot mai tare vocea lui Jaczkoviez, căruia îi lipsesc înainte doi dinți, și totdeauna când vrea să exprime litera „s“, se aude un șisăit îndelungat.

„Aceasta poate avea urmările celea mai grozave pentru Europa, — strigă el.

„Emigrare... — observă cinevs.

„Statistica ne 'nvață, că emigrarea nu scade populația prea mare!“

Deodată se ridică Swiatecki și își îndreaptă ochii de pește asupra vorbitorului.

„Atunci trebuie să se 'ntroducă și la noi obiceiuri chineze, — răspunde el cu voce de bass.

„Scusați... cum, obiceiuri chineze?“

„În China, precum se știe, părinții au dreptul a omorî copiii rei și stricați, — și acelaș drept ar trebui să-l aibă copiii asupra părinților.“

Desastrul a izbucnit! Canapeaua geme sub mătușele bătrâne, și eă sunt perdue. Sustowski închide ochii și pe un timp își pierde graiul.

Nimeni nu cutează a zice un cuvânt.

Apoi resună, tremurând de groază, vocea viitorului meu socră:

„Sperez, stimate dle, că dta ca creștin...“

„De ce să fiu creștin? — îl intrerupe Swiatecki și-și scutură mănios capul.

A trăsnet a doua oară! Canapeaua cu mătușele tremură ca cuprinsă de friguri și se încovoie... eă încă simt cum imi perd cumpetul.

Totul e perdue. Adio speranța mea!

Deodată resună, ca un clopoțel, risul Casiei; după ea bufneșce Jaczkowicz în ris; după el eă fără să șcim amândoi de ce...

„Tătucă, — strigă Casia, Wladek ț-a spus imediat, că dl Swiatecki e un om original. Dl Swiatecki glumeșce, și eă știu că are încă o mamă și o iubeșce foarte mult.

Ce hoată de fată Casia aceasta! Da bine a mai găcit-o; căci într'adevăr Swiatecki are mamă și o iubeșce foarte mult.

Risul și vorbele ei produsera o schimbare, dară mai mult contribuî la aceasta ivirea servitorului, care aduse vin și prăjituri. E tot acel portar, care mî-a luat ultimele 3 ruble; dară acuma îl îmbrăcaseră în livree și pășia tanțos ca un lacai. Ochii îi sînt ațintiți pe tavă, paharele sună; și se mișcă de pare că are un singur pocal.

Me temeam că va scăpă totul; dară din fericire, m'am temut insedar.

Intr'o clipă paharele sînt pline.

Trecem la logodnă.

O verișoară mai tineră ia o farfurie, pe care se află 2 inele. Ochii pare că îi ies din cap de curioșitate. Ea își îndeplineșce serviciul cu așă căldură eă împreună cu farfuria sar și inelele în sus. Dl Sustowski se ridică, ceialalți asemenea, se aude zureitul scaunelor.

Tăcere generală. Una dintre matroane face observarea cu gura jumătate, că inelul meu putea să fie mai „cum se cade“... Cu toată observarea aceasta situația remâne cât se poate de serbătorească.

Dl Sustowski ia cuvântul:

„Copiii mei, primiți binecuvântarea părinților.“

Casia ingenunchiază, eă asemenea...

Ah, ce față va face Swiatecki în momentul acesta. Ce nutră caraghioasă!

(Va urmă.)

Trad. de:

Octavian Mureșianu.

Poesii populare.

De pe valea Mureșului.

Șciî mândro când te-aveam dragă,
Amândoi mâncam o fragă;
Dar acuma nici o prună
Nu putem mânca împreună.

Șciî mândro când ne iubiam,
Amândoi un măr mâncam;
Dar acum s'avem cu sacu,
Nu ne-am da unu pe altu.

Cărarușe de pe deal,
Ce vii bade așă rar;
Cărarușe de pe șes,
Vino bade cât mai des
— Aș veni mândro veni,
Numai maica de n'ar fi;
Când plec mândro eă la tine,
Maica strigă după mine,
Când plec mândro eă la voi,
Maica me strigă 'napoi.
— Spuna-i badeo maică-ta,
Să 'ngrădească ulita
Tot cu spin și cu pelin
Să nu ne mai întelnim,
Făr sâmbăta câteodată,
Duminea ziua toată.

Firca-i badeo blăstemat,
M'ai iubit și m'ai lăsat,
M'ai iubit ca pe-o copilă,
M'ai lăsat ca pe-o străină.

De te-oî dori badeo mult,
Mi-i găsi moartă 'n pământ;
De te-oî dori badeo tare,
Mi-i găsi moartă 'n cărare.

Rosica.

De ce se strică dinții?

Care este cauza care a generalizat așă de mult cearia dentară, nu numai la oamenii în vârstă, dar chiar la copii și adolescenți? De ce azi în secolul al XX-a, când regulile igienei sînt aplicate mai de toți, când curățenia gurei și plumbuirea au devenit comune, sîntem fără dinți sau mai bine zis avem dinți, dar artificiali?

Până azi părea că practicarea igienei dentare va împedica ruina dinților și că ne va conserva întregu aparatul masticățiunei. Drii Röse, E. Förberg și Römer au arătat că reul stă în compoziția alimentelor ingerate.

Fără a nesocoti influența asupra valorii dinților, a boalelor, eredității, microbilor, suscitătele somităti sînt convinse și o dovedesc, că în mare parte cearia dentară este datorită lipsei în organismul uman a fosfatelor de calce și în genere a sărurilor anorganice. Lipsa aceasta se iveșce în urma alimentării cu substanțe produse de pământuri sărăcite și atenuate, prin urmare puțin abundente în fosfate.

Dinților, spre a se desvoltă, nutri, conservă, le trebuie fosfat de calce, deci săruri anorganice, cari în genere în analizele făcute, sînt reprezentate sub formă de cenușe. Prin urmare, dacă vrem să avem cu ce mânca, în alegerea mâncărilor să luăm acele cari conțin cât de mulți compuși suscitați, se înțelege, fără ca să dăunăm prin aceasta organismului

prin asimilarea unei cantități prea mici a corpurilor indispensabile vieții, cum sunt: albumina, grăsimile și hidrocarburi (amidon și zahăr.)

Ce mâncăm oare astăzi? Cu sirguintă căutăm alimente care conțin cantități cât de mari de albumină și hidrocarburi, dar care au puține fosfate.

Azi ideea admisă de toți este că substanța cea mai nutritivă este carnea; să ne orientăm puțin cu ajutorul analizelor făcute: carnea proaspătă de vacă conține 70.88 apă, 22.51 albumină, 4.52 grăsimi și 1.23 cenuse; după ce este friptă, sub forma de beefsteak, conține 55.39 apă, 34.23 albumine, 8.21 grăsimi și 1.45 cenuse; carnea de vițel înainte de frigere: 75.55 apă, 20.24 albumine, 6.38 grăsimi și 1.15 cenuse; după prepararea ei 57.59 apă, 29 albumină, 11.95 grăsimi și 1.43 cenuse.

Pe cât de bine am furnizat organismului nostru după consumarea beefsteakului sau fripturei de vițel albumină, pe atât de parcimanoși am fost cu dinții noștri.

În același timp, nu dăm importanță acelor alimente care abundă în albumină, amidon și zahăr având totdeodată o dosă importantă de fosfați.

Mâncările preparate cu aceste substanțe, fiind considerate ca făcute numai pentru „mojici“ nu satisfac gusturile noastre exagerate și de multe ori pervertite; sunt prea sănătoase și prea sobre. Cea mai mare cantitate de fosfați se găsește în regnul vegetal, și în special în grăunțele grânelor culese de pe mânăsele holde ale țării românești.

Cămașa bobului de grâu, sub formă de tărâțe, oprite de sitele morarului, are pentru noi o importanță capitală. Alimentele preparate din grâne conțin cantități însemnate de albumine și hidrocarburi, dar pe lângă ele abundă în cantități cât se poate de mari de fosfate de calce. Spre a fi esacți, să facem același lucru pe care l-am făcut pentru carne: făina de secară posedă, 67.71 hidrocarburi și 1.71 cenuse; iar tărâța secarei 12.5 apă, 14.5 albumine, 59 hidrocarburi și 4.6 cenuse; făina de grâu, cea mai fin măcinată, 14.86 apă, 8.91 albumine, 74.19 hidrocarburi și 0.55 cenuse; tărâțele acestei făini conțin 13.2 apă, 14.1 albumine, 55 hidrocarburi și 5.8 cenuse.

Din cele date mai sus nu decurge ca să ne nutrim numai cu pâinea care ar conține multe tărâțe, departe de noi acest gând, dar nu trebuie să ne mângâim la îngurgitarea cărnei, franzelei, prăjiturilor etc., din potrivă, trebuie să mestecăm printre mâncările de toate zilele cantități însemnate de pâine, care ar conține tărâțe de grâu; să restringem întrebuintarea cafelei și ceaiului, cari n'au mare valoare nutritivă și să întrebuintăm borșul, pâinea neagră, pâinea de secară.

În chipul acesta dinții fiind bine nutriți, se vor dezvoltă și conservă bine și vor fi o cetățue greu de luat de spuza micro-organismelor cavității bucale, vom avea dinți buni în gură, stomacul sănătos și ceea ce merge ca consecință și are importanță în zile de crasă, banii destinați medicului și farmaciilor vor rămânea în busunar.

Dovada evidentă că avem dreptate ne o prezintă poporul de jos, care fără să aplice vre-o regulă privitoare la igiena gurei și fără a-ș da seamă, numai prin mâncarea făinurilor puțin cernute, are dinți la cari rămnește nu una din podoabele saloanelor noastre. Să vedem iarăș ce zice statistica: pe când la recruții țărani se găsește caria dentară numai la

25%, în sferile inteligente avem 85 și 90%. Calitatea pământului are o influență notabilă asupra compoziției grânelor și prin urmare și asupra organismelor cari le consumă.

Astfel, o experiență făcută în școlile din Friburg a arătat că din 4500 copii vânduți 35% aveau toți dinți stricați, și aceasta într-o localitate unde pământurile și apa sunt foarte sărace în calce.

Posițiunea noastră este mult mai fericită, câmpiile românești produc grâne cât se poate de bogate în săruri anorganice, iar în special pentru bucureșteni, apa servită de primărie face parte din apele bune.

Totuș numărul dentiștilor mai mult sau mai puțin americani crește, gurițele și gurile se împodobesc din ce în ce mai adese-ori cu mărgăritare ficșate în cauciuc sau aur. Și aceasta pentru ce? Pentru că făcând igiena gurei, căutând sănătatea dinților, ne gândim mai mult la strălucitoarea lor albeață și regularitatea decât la nutrirea lor rațională, și în aceasta ne asemănăm cu un grădinar care cu ajutorul foarfecelor ar dori să dea vigoare și estetică unei plante uitând cu totul de a o uda.

Prin urmare să facem pe lângă igiena gurei și igiena mâncărilor, și nu vom vedea atâți dentenori ai eelor 24 de măsele, păstrându-și aceste utile podoabe în sertarul mesei.

Dr. Lucian Skupiewski.

T o d o r i ț a.

(Legendă.)

Pe dunga de dumbrăviță,
Merge biata Todorită,
Tot plângend și suspinând.
Dumbrăvița îi grăi:
— Todorită draga mea,
Ce suspini tu, Doamne-așé?
— Cum Doamne n'oi suspină,
Când aseară-am fost fecioară,
Mez de noapte nevescioară,
Zori de ziuă-s veduioară.
Dumbrăvița îi grăi:
— N'ave tu baii de acea,
Că și eū am pățit așé,
Când fusei de primăvară
Fusei mândră mugurată,
Ca tine când erai fată;
Când fusei pe la Rusali,
Fusei mândră d'anflorită
Ca și tine de-nvilită,
Când fusei de cătră toamnă,
Remasei de frunză goală.
Remasei cu crengile
Ca tine cu lacrimile.

Auđită de la M. Georgiū Popa Teaha în Cămp.

V. Sala.

SALON.

Numai a ta în veci.

I

— Și acum, când simțesc fiorul rece la spate... mai înainte de ce aş adormi de veci... promite-mi Hermino dragă... zi o vorbă; arată-mi un semn din care să înțeleg... că inima ta numai o flință bărbătească a putut ferici pe pământ!...

— Se zice, că moartea-i un somn dulce... liniștit, în noianul nemuririi. Eu cred tare în nemurire — scumpa mea — și ca somnul să-mi fie dulce, liniștit, doresc să duc cu mine drept ultimul teu sărut: sfințenia iubirii noastre. În ea, ca într'un claustru pacinic ne vom regăsi odată preot și preoteasă sfântă... Devotate, inimile noastre vor trăi eternitatea... gingășindu-se, iubindu-se și visând mereu...

Ací își opri vocea blândă. Privi lung la icoana visurilor sale, ce-i sta în față sbuciumându-se... Se perdú apoi ogbindu-se în marea lacrimilor isvorite din ochii adânci, albaștri ai soțioarei...

— Hermino dragă, nu mai plânge!... o să-ți facă reu lacrimile risipite... Numai cu trupul me despărțesc de sinul teu... gândul meu, simțirile, toate vor rămânea la tine... inger a... su... l...

Un sughițat îi tăia vorba. Ochii i se împăin-giniră... nu mai zărește nimic în giur... pe urmă se închiseră pleoapele ostenite, atinse lin de-o boare... de aripile ușoare și ameteitoare ale ingerului morții...

Hermina la căpătêiul lui țipă odată tare... apoi cădú jos leșinată...

II

E toamnă rece afară... Bruma friguroasă împânzește iarba verdie din cimiter... Salcâmul trist își scutură frunza ofilită...

În diminețile acele reci, când razele solare cu roșul lor particular par a se sfiî să pătrundă în grădina morților tăcută, înghețată... un chip svelt de femeie îmbrăcată în negru își poartă ușor pașii pe-o cărare laterală și ajunsă la un mormânt de curând săpat așađă o cunună de flori pe gliile albite. A-prinde în grabă trei fitile să ardă oleiul de jertfă lângă cruciulița de brad, apoi cu evlavie își face cruce și ingenunche pe marginea mormântului. — Deschide o carte legată în lux, își pironese ochii mari și strinși pe literile sfinte, în vreme ce buzele subțiri, perite, tremură o rugăciune mută...

E Hermina!... Vine punctual în toată dimineața, mánată de un dor, de-o singură pornire. — A venit în revêrsatul zorilor să salute țerina, ce ascunde în sinul ei giuvaerul ei cel mai prețios. — A venit să se șcie un moment aproape de el. A venit să se roage și să stropesească cu lacrimi ferbinți mormântul acelaia, care amăgind-o într'un vis de primăvară, i-a furat inima și după doue veri scurte, cât au trăit împreună, a sburat în înaltul infinit

lăsând-o să se mistue sub flacăra unui foc prea ardător.

În sgomotul asurđitor al lumii aventurioase, ea nu mai află nici un farmec. Un urit așa de fără margini o cuprinde: un gol vast îi robește sufletul... O turturică veduvită sboară nemângăiată de pe-un ram pe altul... totul e pustiu, isvor... pădure...

În liniștea dimineții, până eând alții gustă dulceața somnului, ea respiră mai ușor veghiând la creșetelul iubitului, care încă doarme în pacea cerească...

Ací așteaptă mult... se roagă cu lacrimi, o năpădesc duleile amintiri și ea prin minune se vede trecută în o lume nouă... zărește chipul lui luncând pe-o rază încet... încet, din înălțime. Se cunose, îmbrățișază, se sărută... spun povești...

Și cum stă așa visând, toaleta de mătasă neagră, lanțul de aur atêrnat de gât; pèrul bogat lăsat în caer negru pe spate; fața ei plânsă, toate fac aparința unei Madoane sfinte ori a unei statue vii, ursită să străjuiască gliile mute și reci.

Din timp în timp figura blândă își ridică capul să vadă de mai arde oleiul la cruce și când observă că s'au stins fitilele... își șterge ochii cu batista, inchide cartea și se departă cu gând să vină mâne iarăș.

III

Trecuse anul de la moartea lui. Hermina încă tot purtă doliu. Se împretini cu coloarea cernită, care avea un farmec deosebit în jocul nuanțelor ce-i compunea figura simpatică — de damă tineră.

Pe stradă când făcea primblări, soldați chipeși, de rang, o pășeau cu ochi pătimași. Hermina, serioasă, sfântă își întoarcea fața ispititoare, le bravă privirile pășind liniștită, rece, și totuș așa de grațios. La ea acasă, curtenitorii stați s'o omoare cu complesanța, cu lingușirile de salon și cu declarațiile amoroase. Toate degeaba. Un singur ideal și-a format ea ca copilă; pe acela îl va plânge mereu ca nevastă. Îi resună des în minte rugămintea lui din urmă... voiă s'o satisfacă și eră bolnavă la gândul că ar mai putea fi amăgită de iubirea altei inimi... Nu se poate... nu!... a ta voiți fi în veci!...

E toamnă... Frunzele palide de salcâm, scuturate de receala brumei formează strat gros de-asupra mormintelor... Hermina din când în când se mai abate pe la cimiter. Duce flori, arde olei și se roagă.

— Ziua morților! Lumea furnică printre mormintele îmbrăcate de sêrbătoare.

Soarele e pe asfințite. O umbră subțire se lasă pe mormântul bogat în podoabe, lângă care Hermina ingenunche cu smerenie. La creșet în locul crucii modeste de lemn, acum se înalță măestos o columnă de marmură frântă la vèrf ca de furtună... Se vede bine posa tinerului oficer încadrată în peatră, ceva mai în jos de nume se citesc literile aurii:

— „Ausser Gott, was hier liegt, ist mein Alles“

Mai la o parte, un fotograf chemat anume, împimă pe sticlă tabloul... Voiă Hermina să așede icoana scumpă în salonul seú splendid, înaintea căreia să se proștearnă zilnic și mai cu ușurință, căci — mormântul e cam depărtat... tăcerea din cimiter e prea sinistră și aerul acela prea de tot rece.

IV

...Saleâmul trist iară își scutură frunzele amorțite... Se sting florile în cimiter îngropând în țerină puterea unei noue veri trăite. E ziua morților. Cimiterul băjbăe de mulțimea muritorilor, cari vin să se roage și să suspine la crucea celor adormiți.

O mare de lumină undulează ușor peste morminte. Toate au strajă la creșcet; singur mormântul tinerului oficer, întunecos și căptușit de frunze tomatice pare a fi uitat de veacuri...

Lumea sprintenă, curioasă se strecoară printre cruci. Mulți se opresc să cetească epitafii și să admire portrete... apoi trec mai departe lăsând câte un regret mai la fiecare glie.

Ce și spune oare în șopote trecând pe lângă mormântul oficerului?...

„El doarme în vecinică neșcire... iar soțioara lui stringe brațul unui alt oficer plimbându-se pe stradă... sunt doară logodiți!“

Emil V. Degan.

T E A T R U .

De la Teatrul Național din București. În sfârșit, în a 5-a lună a stagiunii, s'au jucat iarăș două din piesele originale anunțate. Dumineca trecută s'au reprezentat: „De la oaste“ în 3 acte și „Amorul cobzarului“ într'un act de dl I. C. Bacalbașa. Deci cu „Eglé“ a dlui L. Daus, s'au jucat cu totul 3 piese originale noue.

Reprezentatie teatrală în Medeșfalău. În duminica după Crăciun s'a dat în comuna Medeșfalău, comitatul Arad, o reprezentatie teatrală, sub conducerea învățătorului T. Libeg. S'au declamat câteva poezii și s'a jucat „Ruga de la Chiseteu“ comedie populară într'un act de Iosif Vulcan.

Serată musicală-declamatorică în Turda. Societatea de lectură a femeilor române din Turda și giur va aranjă în 14 februarie n. o serată musicală-declamatorică în sala cea mare din „Hôtel Europa“. Pentru comitetul aranjator: Aurelia Boldea presidentă, ved. Ana Cigărean vicepresidentă, Victor Bugnar secretar, Augusta dr. Moldovan casieră. Lucreția Mureșianu controloră; comitetul de domni dr. Iuliu Popescu președinte, dr. Valer Moldovan și drd Ionel Mesaroșiu vicepreședinți, dr. George Pățăcean secretar și alți 16 aranjatori. Program: 1. a, „E greu să uiți“, romanță de O. Spirescu. b, „Consolarea“, romanță de C. Decker, cântate de dsoara Eugenia P. Mesaroșiu. 2. „La Icoană“, poezie de A. Vlăduță, declamată de dna Augusta dr. Moldovan. 3. „Valse brillante“, de I. Schulhoff, op. 20, executat la pian de dsoara Eugenia P. Mesaroșiu. 4. „Ideal“, poezie de G. Coșbuc, declamată de doamna Ecaterina dr. Pățăcean. 5. a, „Ce vrei?“, romanță de I. Paschill. b, „Nu pot uita“, romanță de A. Giuliam, cântate de doamna Olimpia ved. dr. Moldovan, acomp. la pian de dsoara Eugenia P. Mesaroșiu. 6. „Nița Paingin“, monolog de C. Bredicean, predat de dl Augustin Rațiu. — După concert dans.

Serată declamatorică-teatrală în Avrigh. Reuniunea femeilor române din Avrigh va aranjă la 9 februarie n. o serată declamatorică-musicală. Programa: 1. „Peneș Curcanul“, poezie de V. Alecsandri, declamată de un elev; 2. „Herșeu boccegiu“

cântecel comic de V. Alecsandri, predat de învățătorul Nichita Spârlea; 3. „Dialog, despre lux“, de I. Pop Reteganul, predat de două eleve; 4. „Cinel-Cinel“, comedie cu cântece într'un act de V. Alecsandri. După producțiune urmează joc.

Concert și teatru în Oravița. Reuniunea gr. cat. de cântări „Concordia“ din Oravița aranjează la 7 februarie n. concert de coruri, după care se va reprezenta: „Păunașul codrilor“ feerie națională în 3 acte de A. L. Bobescu.

Concert și teatru în Someșfalău. Tinerimea română gr. ort. din Someșfalău a dat în duminica trecută o serată musicală-teatrală. S'au cântat și s'au declamat diverse piese; s'a jucat „Paza maicei sfinte“ dramă în 3 acte.

MUSICĂ.

Concert românesc în Borod. Aflăm cu bucurie că corul tinerimei române din Oradea-mare, sub conducerea dlui învățător Nicolaș Fîru, va face la 14 l. c. o excursiune la Borod, unde înainte de miiazăzi va cântă la liturghie, iar după miiazăzi va da un concert cu declamațiuni și cântări. Aplaudăm din toată inima frumoasa întreprindere a tinerimei noastre, care vine să însufle viață nouă în spiritul public românesc atât de amorțit în Bihor.

Debutul artistic al unei românce. Dsoara Lucia Plopu, fiica dlui George Plopu, distinsul jude la tabla regească din Oradea-mare, a debutat de curând ca pianistă într'un matineu al „Liceului liber catolic“ din Oradea-mare, executând esecient „Fantasia XI“ de Székely. Ziarele locale aduc elogiul tineretii esecutante, la cari ne însoțim și noi cu toată plăcerea.

Almanachul reuniunilor române de cântări din Banat. Redacția ziarului „Drapelul“ din Lugoj a adresat în novembre un apel la corurile românești din Banat spre a serie istoricul și organizația lor și a trimite aceste la adresa Reuniunii române de cântări din Lugoj. De oarăce până la terminul de 15 februarie, fiesat pentru trimiterea informațiunilor, au sosit prea puține răspunsuri, terminul se prelungește până 'n 1 martie st. n. Răspunsurile se vor tipări și vor formă un fel de Almanach al Reuniunilor române de cântări din Banat. Întrebările la cari au să răspundă corurile, sunt următoarele: 1. De când există corul? Cine l-a înființat și cari sunt conducătorii lui actuali? 2. Organizația. Este cor bisericesc, ori e reuniune? Dacă e reuniune, când s'au aprobat statutele? Ar fi de dorit, ca în cazul că are statute, să se alătore și un exemplar din statute. 3. Câți membri activi și de altă natură numără corul? Ar fi de dorit să se alătore și consemnarea actualilor membri, cu indicarea stării lor sociale (econom, industriaș etc.) 4. Starea averii și arhivei. Ce venite are reuniunea și ce spese? Care e repertoriul corului? 5. Cântă regulat în biserică sau numai la serbători mari? 6. Dat-au concerte publice? Datu-s'au reprezentațiuni teatrale? Cu ce program? Scrisu-s'au recensiuni despre prestațiunile corului? Când și unde?

Serată dansantă în Făgăraș. Reuniunea femeilor române gr. ort. din Făgăraș și giur a dat la 2 februarie n. o serată dansantă, precedată de un concert de cântări și declamațiuni.

Matineu în memoria lui Musicescu. Societatea musicală „Armonia“ din Cernăuți a dat la 2 februarie un matineu în memoria regretatului compozitor Gavriil Musicescu. S'au cântat exclusiv numai compoziții bisericești și lumești de ale decedatului maestru.

Concert în Romos. Corul mixt al bisericii gr. or. din Romos a dat în duminica trecută un concert popular, în care s'au cântat compoziții de N. Ștef, Vidu, Cerna. T. Popovici. După concert, dans.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Jubileul gimnasiului din Blaj. Anul acesta se implinesc 150 de ani de când s'a înființat gimnasiul din Blaj. Aceasta aniversare de mare însemnatate se va serba cu solenitate potrivită. Pregătirile s'au și început. Va fi o serbare măreață.

Serbare școlară în Năsăud. Corpul didactic de la școala fundațională de băieți și de fete de din Năsăud aranjează în 6 februarie n., în sala de gimnastică de la gimnasiu petrecere cu joc pentru copii, care se va începe cu piesa teatrală „Reutăcioasa“ comedie într'un act, predată de 9 școlărițe ale școlii de fete.

Facultate de medicină în Cernăuți. Docenții privați de la universitatea din Viena vor să pornească o mișcare pentru deschiderea unei facultăți de medicină în Cernăuți.

C E E N O U P

Hymen. Dl *Dionisiu Lăncrăjan* și dsoara *Agafia Cergoveanu* s'au cununat în duminica trecută în Seica-mare. — Dl *Ioan Marcu* și dsoara *Maria Ivan* s'au cununat la 18/31 ianuarie în Seliste. — Dl

Iosif Bardoși catechet și dsoara *Elena Oltean* își vor serba cununia la 7 februarie n. în Rechitova.

Serată la ministrul-president. Duminica trecută ministrul-president cont. Ștefan Tisza a dat o mare serată, la care din clerul înalt român au luat parte Pr. SS. Lor episcopii dr. Demetriu Radu și I. I. Papp.

Un Român distins în străinătate. Din Atena se anunță, că la expoziția internațională de științe de acolo, vaccinul animal preparat de dl dr. Emil Pușcariu, a obținut medalia de aur, de o potrivă cu institutul din Franța, Anglia și Germania.

Nou avocat român. Dl dr. *Dionisie Roman* a făcut la Mureș-Oșorhei censură de avocat.

Bal mascat românesc în Sibiu. Tinerimea română din Sibiu a decis ca în locul balului dat până acuma de Reuniunea femeilor române de acolo, să aranjeze în carnavalul acesta un bal mascat (albastru.) Balul se va ține la 11 februarie în sala de la „Unicum“.

Esposiție internațională în România. Ziarele din România scriu că dl dr. Istrati a luat inițiativa organizării unei mari esposiții internaționale în anul 1906, cu prilejul aniversării de 1800 ani de la descălcarea Romanilor în Dacia și a jubileului de 40 ani de domnie a regelui Carol I.

Călimdarul săptămânei.

Dum. fiului răstăcut, v. 2, Ev. lit. Luca c. 15, 11.

Ziua sept.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminică 25	† P. Grig. Flol.	7 Romuland
Luni 26	G. Xenofen	8 Ioan
Marti 27	† Ioan Chrisost.	9 Apolonia
Mercuri 28	*P. Eferm Sirul	10 Școlastica
Joi 29	M. Ignatie	11 Eufrosina
Vineri 30	(†) ss. 3 Ierachi	12 Eulalia
Sămbătă 31	* Clir și Ioan	13 Catarina

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 14/296b).

C O N V O C A R E.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acțiuni în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute, se invită

la a cincea adunare generală,

care se va ține în Oradea-mare la 20 februarie 1904 st. n. la 10 ore înainte de miezăzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele :

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul anual al direcțiunei.
3. Raportul comitetului de revisiune despre examinarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea pretului marcelor de prezență pe anul 1904.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunei, este a se întrebuiți suma amintită în §-ul 61. punctul f.
7. Decidere asupra propunerii direcțiunii referitoare la înființarea unei filiale.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute :

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiunilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovețile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 21 ianuarie 1904, pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate, institutele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviciana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 21 ianuarie 1904.

Direcțiunea institutului.

Debit		Contul bilanțului				Credit			
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.
68	Cassa în numerar			38016	63	1	Capital social	600000	-
78	Giro Co la Banca austro-ungară			1397	97	74	Fondul de rezervă*	35603	48
61	Cambii de bancă	1692341	13			29	Fondul de rezervă pentru perderi	3124	69
70	Descriere	2101	-	1690240	13	57	Fondul de pensuni	4720	-
62	Credite ipotecare			255933	-	58	Depuneri spre fructificare	1123491	39
82	Credite de cont curent			33829	41	43	Cambii reescomptate	202765	-
17	Credite pe efecte			10372	-	69	Deposite de cassă	4438	67
76	Credite personale			10079	-	51	Dividende neridicate	1565	62
45	Efecte proprii			16696	-	76			
47	Imobile			431	88	36	Saldul intereselor transitoare	24604	44
25	Mobilier	3819	54				Profit transportat	394	41
	10% descriere	381	95	3437	59		Profit net	61655	-
53	Diverse conturi debitoare			1929	09				
72									
				2062362	70			2062362	70

* Cu cvota anului acestuia se urcă la 50.000 cor.

Debit		Contul profitului și al perderilor				Credit			
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.
54	4% interese la fondul de rezervă			1381	04	6	Profit transportat din 1902	394	41
44	Interese de reescompt			8188	37	6)	Interese de la cambii de bancă	137513	10
65	Interese după depuneri			47528	24	67	Interese de la cred. ipot.	20545	84
31	10% dare după interese de depuneri			4752	84	80	" " " " pe efecte	794	48
32	Contribuție			11666	85	63	" " " " person.	806	50
77	Salare			15900	-	16	" " " " de conte.	2196	93
54	Spese curinte (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon etc.)			6666	78	75	Provisiune	2417	11
28	Chirie			1473	46	59	Interese după efect. proprii	556	57
41	Marce de prezență			3135	-				
48	Descrieri			2482	95				
	Profit transportat din 1902	394	41						
	Profit net	61655	-	62049	41				
				165224	94			165224	94

Oradea-mare 31 decembre 1903.

Dr. Coriolan Pap m. p.,
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiunea:

Iosif Roman m. p.,

Iosif Vulcan m. p.,
președinte.

Nicolau Zigre m. p.,
v. președinte.

Moise Nyes m. p.,

Iosif Moldovan m. p. Andrei Horvath m. p. Petru Pântya m. p. Dr. Nicolau Popovici m. p. Antoniu Paladi m. p.
Subsemnatul comitet am esaminat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare, 21 ianuarie 1904.

Comitetul de revisiune:

Samuil Ciceronescu m. p.

Toma Păcala m. p. președinte

Sava Raicu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.